

Suomen Kuntaliiton lyhennelmä lausunnosta esitysluonnokseen varhaiskasvatuslain (540/2018) muuttamisesta ("toteutetaan täysipäiväinen subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus")

Nyt tehtävällä muutoksella huoltajat päättävät lapsen varhaiskasvatuksen tarpeesta. On syytä pohtia, onko nyt kuitenkin enemmän kyse siitä, että huoltajille palautetaan oikeus määritellä täysin lapsen varhaiskasvatuksen laajuus, eikä lapsen varhaiskasvatusoikeuden palauttamisesta.

Asiaa tulisi pohtia lapsen näkökulmasta. Riittäisikö kaikille lapsille se, että oikeus varhaiskasvatukseen olisi vähintään 20 tuntia viikossa. Nykyisen voimassaolevan lain mukaan taataan myös laajempi oikeus varhaiskasvatukseen laissa kuvatulla tavalla. Esityksessä mainitun Vaka-Vai selvityksen mukaan lähes kaikille rajauksen piirissä olleille laajempaa varhaiskasvatus-ta tarvitseville lapsille sitä myös järjestettiin.

Kuntaliitto esittää vielä asian pohtimista uudelleen huomioiden myös varhaiskasvatuksen maksuttomuudesta toteutettujen kokeilujen tulokset.

Kuntaliitto muistuttaa, että kaikki kunnat eivät toteuttaneet varhaiskasvatuslain mukaista rajausta. Kustannusten osalta erityinen kustannuspaine kohdistuu kuntiin, jota nyt tehtävä muutos koskee. Peruspalvelujen valtionosuuden korotus kohdistuu kaikkiin kuntiin laskennallisten kustannusten suhteessa.

Kuntaliitto pitää ehdotettua lakimuutosta erityisen ongelmallisena vanhemman tai muun huoltajan määrittelemän tarpeen osalta. Lakimuutoksen tarkoituksena oli palauttaa varhaiskasvatusoikeus tilanteeseen, jollainen se oli ennen rajausta. Nyt kuitenkin lakiin lisättäisiin maininta huoltajien oikeudesta varhaiskasvatuksen tarpeen määrittelemiseksi. Lain perustelujen mukaan tarpeen määrittely tarkoittaisi pääsääntöisesti päiväkotien "normaaliaikaa". Nyt ehdotettu kirjaus, jossa säädetään vanhempien oikeudesta määrittää lapsen varhaiskasvatuksen tarve jättää epäselväksi mitä sillä tarkalleen ottaen tarkoitetaan.

Kuntaliitto huomauttaa, että lakia tulkitaan aina ensisijaisesti sen sanamuodon mukaisesti. Esimerkiksi lain perusteluissa olevilla viittauksilla päiväkotien toiminta-aikaan ei voida argumentoida lain sanamuotoa vastaan. Nyt esitetty muutos luo vanhemmille vahvan aseman.

Kuntaliitto vaatii, että varhaiskasvatuslakia muutettaessa on otettava huomioon perustuslain 121 §:n 2 momentin kuntien itsehallinnon suojaa koskeva säännös, joka edellyttää, että kuntien velvoitteista säädetään lailla. Myös perustuslain 80 §:n 1 momentin säännös edellyttää sitä, että esimerkiksi kunnan voimavaroista riippumattomat velvoitteet säädetään täsmällisesti lailla. Edellä esitettyjen perustuslain säännösten perusteella esityksen mukainen kirjaus on kunnan järjestämisvelvollisuuden näkökulmasta liian avoin ja asia edellyttää täsmällisempää sääntelyä.

Kuntaliitto pitää lakipykälää kirjauksen "lapsen ja vanhemman tai muun huoltajan määrittämän tarpeen mukaisesti" ongelmallisena. Kuntaliitto toteaa, että ennen subjektiivisen oikeuden rajausta asiasta oli säädetty seuraavasti: "Sen lisäksi, mitä 5 §:ssä säädetään, kunnan on huolehdittava siitä, että lapsi ennen perusopetuslaissa tarkoitetun oppivelvollisuuden alkamista saa varhaiskasvatusta kunnan järjestämässä 1 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitetussa paikassa sen ajan päätyttyä, jolta voidaan..."